

УДК 371.134(025)

Поклад Т.М.

в.о. зав. кафедри, асистент кафедри романо-германської філології

Мараховська Н.В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри романо-германської філології

Ципоренко Л.Д.

старший викладач кафедри романо-германської філології

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ СТВОРЕННЯ КУЛЬТУРОВІДПОВІДНОГО СЕРЕДОВИЩА У НАВЧАННІ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У науковій літературі поняття «культуровідповідне середовище» визначено як «динамічна культуровідповідна освітня система умов і впливів для розкриття та прояву творчої природи особистості» [5, с. 45-46]. Особливого значення набуває створення культуровідповідного середовища на базі закладу вищої освіти, оскільки остання «повинна стати невід'ємним компонентом культури особистості. Неможливо зрозуміти будову, характер функціонування та розвиток професійних і наукових знань, якщо не враховувати їхнього включення у широкий культурний аспект» [3, с. 76].

Відомо, що процес засвоєння іноземної мови є нерозривно пов'язаним із зануренням у культуру країни, мова якої вивчається. Створення культуровідповідного середовища у навчанні італійської мови в закладі вищої освіти передбачає реалізацію наступних організаційно-методичних умов:

1. Усвідомлення здобувачами вищої освіти сутності поняття «культура», її ролі у вивченні іноземних мов, необхідності побудови власної траєкторії в культурі через конструювання асоціативних порівнянь. Наприклад, студентам на занятті з навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (італійська)» надаються символічні образи для визначення культури (див. рис. 1) та пропонується обговорити наступні питання:

- *У чому полягає схожість між образом, що перед вами, та культурою?*
- *Як обізнаність із культурою країни, мова якої вивчається, допомагає подолати бар'єри в міжкультурному спілкуванні (поясніть, посилаючись на певний образ)?*
- *Як кожний образ культури може бути пов'язаним із вами і вашою метою вивчення італійської мови?*

2. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності та аналітичного мислення здобувачів вищої освіти через художній аналіз творів італійського мистецтва. Розглянемо, як працювати на занятті з картинами італійських митців, наприклад, Caravaggio «I Bari» (1594), Umberto Boccioni «La città che sale» (1910-11), Fortunato Depero «Grattacieli e Tunnel» (1930) тощо. Для реалізації даної організаційно-методичної умови адаптовано методикау «Artful Thinking», розроблену педагогами Гарвардського університету США, сутність якої полягає в «оцінюванні мистецтва для опанування спеціальних мисленневих умінь з метою вдумливого навчання» [6]. Студентам пропонується проаналізувати картину, не повідомляючи ані її назву, ані автора. У процесі роботи з картиною розвиваються не тільки комунікативні уміння, а й уміння спостереження та опису, міркування, виявлення різних точок зору, порівняння та встановлення зв'язків.

Наведемо приклад деяких завдань:

1. Упродовж 30 секунд подивіться на картину. Назвіть 3 деталі, які запам'ятали.

2. Знову подивіться на картину впродовж 30 секунд. Назвіть ще 5 деталей, які запам'ятали.

3. Які кольори / фігури / лінії ви бачите?

4. З яких елементів складається картина? Які між ними зв'язки?

5. Чи є ця картина початком, серединою чи кінцем історії?

• Якщо вона є початком історії, що може статися далі?

• Якщо вона є серединою історії, що могло статися раніше? Що може статися далі?

• Якщо це кінець історії, про що вона була?

6. Як ця картина є пов'язаною із культурою Італії? Чи відбиває вона конкретну культурно-історичну епоху?

Після аналізу картини студентам повідомляється її назва, автор, історія написання тощо, й метою наступного етапу заняття є порівняти свої враження й спостереження з авторським задумом, ідейним змістом цього твору.

3. Формування позитивного ставлення до іншомовної культури через її інтеграцію із рідною, встановлення кросс-культурних та інтермедіальних зв'язків. Слушною є думка Т. Дорошенко про доцільність формування особистісних смислів не лише в межах монохудожнього простору, але і в контексті інтеграції, взаємопроникнення різних видів художньої діяльності, їх взаємозв'язків та активної взаємодії [1, с. 70]. Особливий інтерес для нашого дослідження та організації навчання італійської мови становить наукова праця В. Просалової, в якій авторка розглядає зв'язок між картиною «Мадонна» Рафаеля та творами українських поетів: І. Франка («Сікстинська Мадонна»), П. Тичини («Скорбна мати»), М. Рильського («Сікстинська Мадонна»), Є. Маланюка («Земна мадонна»), Ю. Клена («Божа мати»), Б. І. Антонича («Велика гармонія») тощо. Дослідниця слушно зауважує, що автори по-різному відтворюють шедевр італійського Відродження: І. Франко акцентує її божественну і водночас загальнолюдську сутність; нетлінність краси; М. Рильський – «великий смуток», зумовлений знанням майбутнього свого Сина; П. Тичина – антигуманний характер доби; Б. І. Антонич – велич її жертви заради людей; Є. Маланюк – земну сутність тощо [4, с. 50-51]. Завданням здобувачів є визначити засоби передачі концептуальної ідеї картини кожним поетом у творі, проаналізувати авторські інтерпретації.

Таким чином, у дослідженні обґрунтовано організаційно-методичні умови створення культуровідповідного середовища в навчанні італійської мови здобувачів вищої освіти, а саме: 1) усвідомлення сутності поняття «культура», її ролі у вивченні іноземних мов, необхідності побудови власної траєкторії в культурі через конструювання асоціативних порівнянь; 2) розвиток іншомовної комунікативної компетентності та аналітичного мислення через художній аналіз творів італійського мистецтва; 3) формування позитивного ставлення до іншомовної культури через її інтеграцію із рідною, встановлення кросс-культурних та інтермедіальних зв'язків. Перспективами подальших досліджень є експериментальна перевірка ефективності зазначених вище умов в освітньому процесі Маріупольського державного університету.

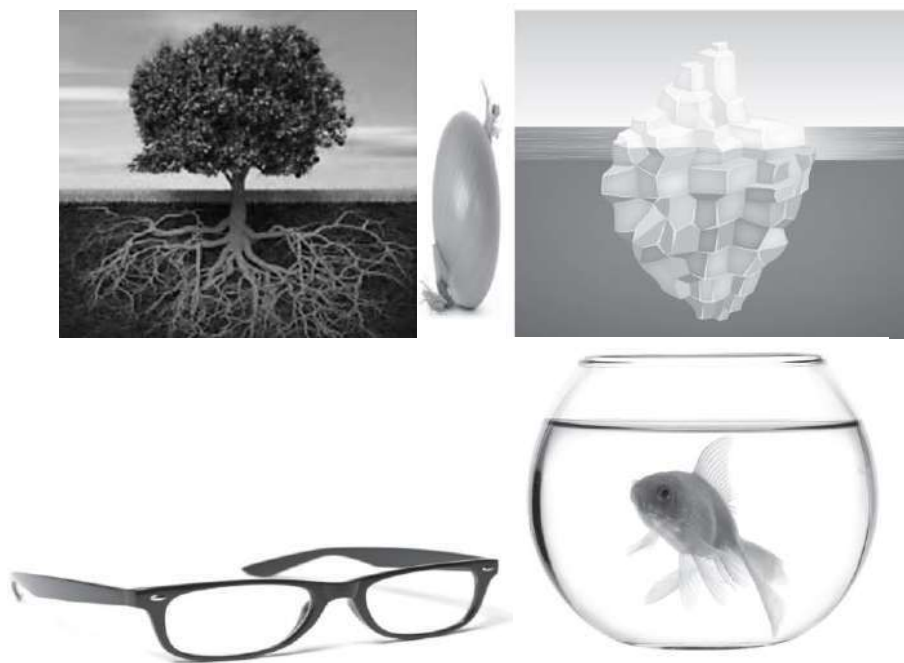

Рис. 1. Образи-символи культури
Джерело [2, с. 7; 7, с. 65-68]

Література:

1. Дорошенко Т. В. Інтеграційні процеси в системі підготовки майбутніх учителів початкової школи до забезпечення основ загальної музичної освіти учнів. *Вісник Чернігівськ. нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка*. 2015. № 132. С. 70-75. URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=2408
2. Основи міжкультурної комунікації : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» першого (бакалаврського) рівня / уклад. Л. А. Євдокімова-Лисогор. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 29 с.
3. Нікольченко Ю. М. Взаємодія вищої освіти і культури в умовах глобалізації: проблеми і перспективи. *Національні культури у глобалізованому світі* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 6–7 квітня 2017 р. С. 75-78.
4. Просалова В. Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу. *Філологічні семінари*. 2013. Вип. 16. С. 46-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fils_2013_16_8
5. Семенова Р. О. Концептуальні основи побудови освітнього середовища для обдарованих дітей та молоді у вітчизняній науці. *Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості* : монографія / за ред. Р. О. Семенової. Київ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. С. 23-51.
6. Artful Thinking. Project Zero / Harvard Graduate School of Education : веб-сайт. URL: <http://pz.harvard.edu/projects/artful-thinking> (дата звернення: 22.11.2022).
7. Building Cultural Competence: Innovative Activities and Models / Eds. D. K. Deardorff, K. Berardo. Sterling, VA : Stylus Publishing, LLC. 2012. 400 p.